

Наталія Вячеславівна Шикун – студентка IV курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Олена Вікторівна Бутиліна** – доцент кафедри
соціології та психології факультету № 6 Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат соціологічних наук, доцент

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Поняття «цінність» стало предметом широких теоретичних досліджень (особливо в 60-70-ті роки) багатьох наук – філософії, соціології, психології, педагогіки, естетики, етики, політики та ін. У філософії чи в її спеціальному розділі, що займається проблемою цінностей, – аксіології – це галузь, що розглядає об'єктивну дійсність і відношення до неї людини, у соціології – це проблема загальносоціальних регулятивних механізмів, де цінності суспільства розглядаються як складові суспільної свідомості і культури, що виконують по відношенню до особистості нормативні функції, у соціальній психології – це сфера дослідження соціалізації індивіда, його адаптації до групових норм і вимог, а в загальній психології – вивчення вищих мотиваційних структур життєдіяльності [1, с. 12].

Зміст поняття «цінність» визначається як вивчення ставлення людей до значущості певних явищ. Цінність – зовнішнє виражене поняття про значущість явища, або це сенс, що робить вплив на вибір образу, способу і мети поведінки людини. Існує безліч визначень поняття «цінність», які мають спільне, дуже широке значення, так і зводять це поняття до одного з явищ мотиваційного процесу.

Соціокультурна трансформація, яка зараз відбувається в Україні, актуалізує наукове дослідження ціннісних змін, які відбуваються як на рівні суспільства загалом, так і в його окремих соціальних групах, таких як студентство. Ціннісна динаміка – не лише показник, але й потужний фактор політичних, економічних, моральних, соціокультурних та інших змін.

Якщо раніше у своєму виборі молодь спиралася на досвід попередніх поколінь, то зараз у суспільстві, заснованому на ринкових відносинах, вона позбавлена цих природних орієнтирів і змушена купувати новий соціальний досвід. У сучасному середовищі, у тому числі і в студентському, виявлено ряд нових, не характерних для попередніх поколінь, явищ і процесів: погіршення з багатьох позицій соціального стану молодого покоління, істотно розширює зону конфлікту молоді з суспільством; порушення процесу передачі життєвого досвіду від покоління до покоління, що ставить молодих людей перед необхідністю не стільки засвоєння, скільки заперечення досвіду попередніх поколінь; зміна механізмів соціалізації молоді, поява в цьому процесі нових соціальних посередників, характерних для ринкових відносин в економіці.

У суспільстві склалась ситуація, коли люди свою діяльність спрямовують лише на досягнення матеріальних благ. Формується споживацька психологія, домінуючими рисами характеру людей, у тому числі і студентської молоді, стають заздрість, егоїстичність, корисливість, прагматизм [2, с. 6-9].

У травні 2016 року серед студентської молоді м. Харкова у віці від 18 до 23 років було проведено соціологічне опитування, у ході якого було проаналізовано актуальні проблеми ціннісних орієнтацій сучасної студентської української молоді; визначено життєві цілі молоді в українському суспільстві; досліджено фактори, які можуть перешкодити молоді у реалізації життєвих планів; вивчено ієрархію найбільш прийнятих та неприйнятих людських рис; проаналізовано чинники, що мають вирішальний вплив на вибір майбутньої професії української молоді.

За результатами дослідження, було виявлено, що на сучасному етапі розвитку суспільства молодь значно менше непокоїть їхній стан здоров'я та власна безпека, ніж проблема зниження життєвого рівня і матеріальне становище.

На питання «Чим визначається успішність людини?» більшість опитаних обрали варіанти відповідей, пов'язані з кар'єрними досягненнями і матеріальним становищем. На другий план відійшло навіть «щастя в особистому житті». Природним є те, що цінність життя 25% харківської молоді все ж таки пов'язують з коханням та друзями. Але майже ніхто не вказав на духовний розвиток та самовдосконалення як цінні життєві пріоритети. Це цінності, що відійшли на периферію ціннісної свідомості молоді.

Відомо, що сучасне суспільство втратило авторитетність в очах багатьох своїх громадян, а особливо у молодого покоління. Якщо за радянських часів була ідеологія, були кумири чи взірці, на які всі рівнялися, то нині склалася зовсім інша ситуація. Як виявилось, на формування життєвої позиції 40% молоді найчастіше впливають батьки та родичі, успішним людям молодь також віддала перевагу (22%). Не дивним є факт, що для молоді людини не є взірцем сучасний політичний або громадський діяч.

У цілому ціннісні орієнтації сучасної студентської молоді відображають реальну картину потреб молоді людини і тих особистісних рис, за допомогою яких вона може їх реалізувати та втілити у життя свої основні життєві плани. У ХХІ ст. з появою нових сучасних умов життя відбулася переоцінка цінностей у свідомості всіх соціальних груп, а особливо у студентської молоді, що пов'язано, головним чином, із кризою в політичній та економічній сферах. На сьогоднішній день більшої цінності набули і відкривають нові можливості матеріальні здобутки, кар'єрні досягнення та престиж професії, аніж моральні якості і життєві принципи людини.

Література

1. Вербицкий А. А., Бакшаева Н. А. Проблема трансформации мотивов в контекстном обучении // Вопросы психологии. -1997. – № 3. – С. 12-22.
2. Сокурская Л.Г. Субъектные диспозиции молодежи как фактор социальной трансформации / Сокурская Л.Г. // Молодь в умовах нової соціальної перспективи. – Житомир, 2002. – С. 6-9.